

Til NFD

Møte 11. mai 2026

Prioriterte forenklingstiltak som gir reduksjon i økonomiske og administrative kostnader for næringslivet. Innspill fra Virke

Del 1 Lover og regler

En norsk gjennomsnittsbedrift har omtrent 10 ansatte, som gjerne har flere ansvarsområder og mindre tid til å sette seg inn i regelverk og rapporteringsrutiner. Virke mener det bør være et mål at alle reguleringer skal utformes slik at de er håndterbare for en virksomhet med 10 ansatte.

Virke mener disse prinsippene bør legges til grunn for regelforenkling:

- Ved innføring av nye regler og ordninger skal økonomiske og administrative kostnader for næringslivet utredes grundig. I tillegg til kost-nytte vurdering av å innføre den nye regelen, bør den veies opp mot det samlede regel- og rapporteringstrykket for næringslivet, med vekt på smb.
- Det bør innføres et prinsipp om at for hver nye lov eller regulering som innføres for næringslivet, må en gammel lov eller regulering fjernes.
- Overlappende rapporteringskrav fra ulike statlige etater bør samordnes slik at samme informasjon ikke må rapporteres flere ganger. Virksomhetene bør kunne forholde seg til én felles portal i møtet med det offentlige.
- Altinn bør tas i bruk på flere områder for å redusere antall portaler virksomhetene må forholde seg til. Det er også behov for forenklinger i Altinn.
- Krav til kontroller i virksomhetene, som hvitvaskingskontroll og internkontroll, bør samkjøres for å unngå dobbeltarbeid og gjøre prosessene mer effektive.
- Offentlige søknadsprosesser må standardiseres og gjøres enklere, for eksempel plan- og byggesaker, og søknader om alkoholsalg. I dag er det for store variasjoner mellom kommunene, noe som skaper vesentlig merarbeid for virksomheter som driver på tvers av kommunegrensene.

Forslag: Innføre unntak fra plikten til å ta imot kontanter

Handels- og tjenestevirksomheter er pliktige til å ta imot kontanter etter finansavtaleloven. Samtidig har bankene effektivisert bl.a ved å gjøre kontanter mindre tilgjengelig, og vare- og tjenestehandel har fått økte kostnader ved kontanthåndtering. Virke mener det er gode grunner at plikten til å motta kontanter må kunne fravikes ved avtale. Det kan f.eks gjelde der det av sikkerhetsmessige årsaker ikke er ønskelig med kontanter, f.eks utsatte butikker og serveringssteder sent om kvelden/natten, eller der det er snakk om en digital forretningsmodell der det åpenbart ikke forventes kontant betaling, f.eks delvis ubemannede butikker.

Del 2 Avgift og toll

Virke prioriterer tre tiltak som gir vesentlig reduksjon i økonomiske og administrative kostnader for næringslivet.

Forslag: Forenkling av merverdiavgift på kultur- og reiselivstjenester

Momsreglene i reiselivs- og kultursektoren er kompliserte og uforutsigbare, og har betydelige økonomiske og administrative kostnader. Det er bl.a. vanskelig å avklare om en tjeneste er innenfor eller utenfor mva-systemet, og ett og samme produkt kan ha ulike satser. Dette svekker lønnsomheten og konkurransekraften, og legger unødvendige byrder på en virksomheter som allerede opererer med trange marginer.

Virke lanserte nylig to rapporter om forenklinger for momsreglene for reiseliv- og kulturnæringene. Løsningen er å ta alle kultur- og reiselivstjenester inn i mva-systemet på laveste sats, 12 pst. Rapportene har konkrete forslag til lovtekst og provenyberegninger. I tillegg til store besparelser for virksomhetene, vil et forslag på lav 12 % sats faktisk gi en provenyinntekt for staten.

I reiselivsrapporten foreslås også en frivillig marginordning for merverdiavgift, inspirert av EUs TOMs-regelverk. Tuoperatører vil da fremover kun måtte beregne merverdiavgift på sin fortjenestemargin, og ikke på hver enkelt komponent i en pakkereise.

Forslagene utdypes i to notater utarbeidet av PWC (vedlagt).

Forslag: Fjerne mva på bruktsalg i handelen (Kap. 5521 post 70)

Fjerning av kravene for de fleste forbruksvarer i brukthandeloven innebærer en vesentlig forenkling for handelsbedrifter som vil drive bruktsalg. Det er likevel ikke en stor økning i bruktsalg i handelen. Virkes medlemmer i handelen mener at merverdiavgiften på bruktsalg er det største hinderet mot utvikling av sirkulære forretningsmodeller i

handelen. Bruktvarer taper i konkurransen mot billige varer fra kinesiske markedsplasser som Temu og Shein, som kan selge varer til norske forbrukere uten å forholde seg til europeiske miljøstandarder, krav om bærekraftige produkter og avfallsreduksjon. Skal sirkulærøkonomien lykkes, må merverdiavgiften på bruksalg i handelen fjernes. Vi bør særlig stimulere til gjenbruk av elektronikk, klær, tekstiler, skotøy, sportsutstyr, husholdningsvarer og byggevarer.

Den økonomiske og administrative kostnaden knyttet til å håndtere mva på brukte varer er ikke tallfestet. Det finnes så vidt vi vet ingen gode provenyberegninger på feltet, men med utgangspunkt i statistikken fra SSB er provenytapet av å fjerne mva på bruksalg i handelen begrenset.

Andre tiltak for å forenkle mva-systemet:

- For å redusere administrasjonsbyrden for virksomhetene bør merverdiavgiftrapporteringen harmonisere med regnskapsåret
- Det bør åpnes for en frivillig ordning med mva-registrering fra første krone, slik at virksomhetene slipper å etterfakturere merverdiavgift når man når omsetningsgrensen.
- Det bør innføres en høyere omsetningsgrense for registrering i merverdiavgiftsregisteret, f.eks 80.000,- som i Sverige.

Forslag: Fjerne tekstiltollen (Kap. 5511 post 70)

Tekstiltollen har et årlig proveny på ca 1,2 mrd kroner. Kostnadene for næringslivet er større, knyttet til å administrere ulike tollsatser og preferanseordninger. Verdikjeder gjennom flere land kompliserer importen. For eksempel gir ikke tollfritak på varer fra India ihht frihandelsavtalen null toll i Norge så lenge varene er innom et EU-land. Det gjelder mange tekstilvarer, som har transitt via EU eller der norske bedrifter er del av europeiske verdikjeder.

Norsk produksjon av tekstilvarer er marginal og har lite behov for beskyttelsestoll. Historisk sett har industritollen, dvs tekstiltollen i Norge, vært et forhandlingskort når EFTA inngår frihandelsavtaler. Dette har mindre betydning når EFTA nå har frihandelsavtaler med de fleste land i Asia. Sveits, Norges partner i EFTA, fjernet industritollen fra 1. januar 2024. Snarere har den norske tekstiltollen blitt en belastning i møte med amerikanske tollkrav og EUs beskyttelsestiltak. Norge vil ha større troverdighet i argumentasjonen mot industritoll fra andre land om vi avvikler vår egen. Tekstiltollen er også konkurransevridende, fordi utenlandske nettbutikker og digitale markedsplasser som Zalando, Boozt og Shein, som selger store mengder klær til norske forbrukere, har unntak fra toll i VOEC-ordningen.

